

Жінка – істота завжди осібна.

Завжди сама.

Вона повторює собі ці слова щоранку. Ці слова, всі ці особливі слова – сліди та предвісники речей, за летом котрих завжди можна було здогадатися, що є десь тут поруч.

Шпигун-авгур з розвинутим відчуттям чужих думок міг би легко встановити її щоденний графік, який вона про себе називала графіком – стратегії проживання дня, сповнені ймовірних ходів, конфліктів і поступок, словом тим, що можна було б використати як щит, і тим, чого можна було би позбутися без вагань. Примхливий і непевний малюнок її рухів, щоправда, ніколи не був би завершеним, принаймні, гадалося вітру на гілці по той бік північного вікна, для стороннього кожна лінія мала би власний фокус, приватну перспективу, на перехресті яких виникала би вона – невиразний силует, окреслений ранковим дощем, і ця хода, що ніби заперечувала свою приналежність до цього тіла.

Спершу вона відкриває очі.

Холодний душ.

Ні просвітлення, ні полегшення. Вода липне до тіла. Чорне, наче туш, волосся стікає обличчям. Однак – попри те відчуття сорому і сороміщкості, котре вона відчуває щораз, коли бачить себе без одягу (вона любить строго вбиратися) – саме в цей момент, коли незручність має нібито символізувати чистоту й гігієну (це все таки різні речі, думає вона), від неї майже не залишається нічого, крім найбільш опірної воді природи; отже, в цей час можна ніколи не думати про те, що з часом тіло старіє, зношується, по суті залишаючись нікому не потрібним: шкіра стає грубішою, тіло втрачає свою гнучкість і тужавість, перестаючи бути інформативним – хто дивиться на неї?

Кава.

Кава і кавники, кавничкі, повсюдні горнятка зі своєрідною температурною гамою – від окропу до „душової” кави. Щоп’ятниці та щосуботи – обов’язково з коньяком. Щонеділі – тільки коньяк. В неділю ввечері – гаряча ванна, в якій її тіло розпливається, втрачає свої обриси; вона ненавидить цей момент: саме він допомагає їй почати понеділок з пекуче холодної води, що компенсує не існуючі ні в якому іншому вигляді сльози каяття. Час від часу вона виходить пити каву на балкон.

Курити.

Вона спробувала курити ще в підлітковому віці, потім – університет, але по-справжньому це їй ніколи не подобалось. В якийсь момент, коли вона зрозуміла, що більш ніхто не наважиться назвати її юнкою, вона почала курити сигарилью, в моменти глибоких роздумів нетерпляче відриваючи фільтр зубами. Але навіть тепер вона не може сказати, чи їй це подобається. Тут, куди вона виходить, їй належить тільки кава, а сама вона належить цьому довгому й в’язкому диму, доки вітер не з’їдає його.

Вона думає цитатами. Так одного разу вона ловить себе на думці:

В один з таких днів несподівано приїздить мама. Вона ніколи не приїздить – звичайно Дора сама їде до неї; це не так вже й далеко, зрештою, мама не вимагає надто багато уваги. Вони подовгу мовчать. Вони мовчать і цього разу. Мама роздивляється репродукції на стінах – Моне, Дега, кілька постерів з фільмів, кілька дзеркал. Велике люстро недалеко від дверей затягнуто в плівку чи, можливо, закрите фольгою – а це ж те саме дзеркало, яке вона забирала від мене, думає мати; значить, думає вона, моя дівчинка не любить дивитися в нього; ти живеш сама? – звісно, сама, мамо, хіба ж ти не знаєш! – звісно, вона живе сама – значить, вона не любить себе. Доню, а що дзеркало? Знаєш, скло настільки постаріло. О, то ми старіємось перед ним. Я теж раніше не любила його – в ньому багато срібла, а срібло, кажуть, убиває. Говориш як упир. Ну, певною мірою, всі ми упирі, але, знаєш, років з десяти тому я могла і дати за таке. Десять років тому я і не сказала б такого. Ну, звісно. Як твоя книжка? Яка? Яка саме? Доро, ти прекрасно знаєш, про що я питаю. Тобі не вистачає кількох книжок – треба їхати – я годуватиму kota? Якого kota? Ажде ти прекрасно знаєш, що у тебе є кіт.

І цієї миті – вона не повірить собі – до кімнати зайшов кіт, прямо через вікно. Останні дні вона ретельно зачиняла вікна – зима не обіцяла морозів, але звичка сама говорить за себе: заклеювати вікна, наче конверт з посланням весні.

І в цей момент заходить кіт. Худий. Не брудний, як здалося – просто темний і в ще темнішу смужку – наче чорне і синє. І звісно, велетенські очі. І звісно, викапаний Трікі. Кіт атлетичної – а може, артистичної, хто зна? – статури. З характером. Не говорячи ні слова стрибає на підлогу і зникає в дверях спальні. Боже, він мені все там вимаже! – думає Дора. Ні, думає вона, він не брудний – просто темної масті. Боже, якщо він нічого не вимаже, Боже, звідки ж тоді вони всі беруться?

Мама приїхала, ні про що не кажучи, мама приїхала, і все – звісно, вона знала адресу, звісно, але – але вона ніколи не була. Не була тут. І раптом – приїхала. І начебто все зрушило з місця, втративши опертя. І вона поїхала – зовсім не за книгами, звісно, але що вона тут залишала? Тільки маму. Маму – і ще kota, схожого на посипаного попелом Трікі – і все. Все було лаштунками для якоїсь дії? Для якої? Щодня вона мучилась питанням: кого вона може вбити ненароком, хто отруїться, гортаючи її книгу, але частіше – до яких згуб може призвести кожен її рух, кожна необережна маніпуляція з оточуючим світом, котрий виявився складеним із лаштунків. А що за лаштунками? Венеція повсюдно чекала на неї, весь світ у воді.

Вона повернулась.

Але до того вона довго задумано блукала по старих вузьких, наче стегна підлітка, вулицях, і роздумливо-розпачливо заходила в маленькі крамнички, де печені яблука облич турботливо пропонували різні знадоби від нудьги, говорячи щось своєю, пташиною, мертвою мовою.

Але до того вона прокинулась у своєму ліжку, заплутавшись у власному волоссі. Їй снилася дорога, одна з тих, які вона не любила, вона не любила доріг, особливо з останнього часу, коли її дорога стала здаватися їй дорогою в нікуди, в світ, котрий не вона собі вигадувала, а хтось копітко їй добирав – це тобі пасує, це ні, підбери живіт, підборіддя вище, у вас на вівторок три лекції, одна відкрита, ало, ало, це вас турбує „Монополія”, ви можете дати інтерв'ю? Ти перетворилась на історію для розваги, ось хто ти тепер – заповнювач порожнього місця в журналах, ти навіть не годишся бульварної хроніки, ти лише продукт випорожнення кандидата в журналісти, ось ти хто, говорить вона собі – і прокидається, після того, як довго бігла кудись крізь павутиння, або крізь коридор із дзеркал – вона не пам'ятає точно, тому що боялася поглянути на те, чуже їй, відображення, чужої людини, котра ходить за нами, котра, точніше, ходить за нею і трапляється часу від часу в снах – навіщо? – вона відкидає від себе павутиння, вона рве його руками, але то не павутиння бабиного літа, це там, куди ще бабця забороняла ходити – перехід по коридору з дзеркал – треба встигти дістатися кінця, доки не закрито ляду, а тепер час вставати, бо ти прокинулась – довгий біг по коридору, здається, голова розпадеться, тепер – глянути на себе в люстро – якось прибрати цей весь непотріб – це неподобство – дзвінок – телефон вона ще не вмикала – і раптом приїхала мама, без попередження, а вона ж зовсім нещодавно у неї була, чого їй не вистачало – і раптом, по стількох роках мовчання, вона почула голос, чистий і глибокий, котрий самою музикою своєю заспокоїв її гризоти: нам треба поговорити, доню.

Do it now. Ось воно що, думає Дора.

Do it now.

Вони з мамою майже не говорять. Навіть не сняться одна одній, аби не говорити зайвого. Коли Дора перестала чути музику, вона перестала чути музику маминого голосу; але часом їй не вистачало її стареньких рук, та й узагалі – вони були більше сестрами, сестрами самотності, дві немолоді жінки, одна з яких була музикою, а інша – не могла чути музики. Навіть закриваючи очі. Не могла.

Ось воно що, думає Дора.

Do it now.

Він задумано переходив з кімнати в кімнату, блукав, перебираючи їх, здивовано й ніяково озиралючись навкруг, інколи легко торкаючись якихось предметів, речей, котрі – помітив він для себе – одразу дичавіють без власника. Він опинився сам в чужому житлі, і так почувався – чужим серед порожнечі цього світу: в квартирі було два старих годинника (обидва стояли), і звісно, книги, на полицях, в шафах за склом, кілька – біля ліжка, одиноких і порожніх: книги, цей непосильний тягар людства, втрачали себе без людини: без читача немає жодної відмінності між бульварним романом і книжкою, здатною втамувати спрагу інтелектуала.

Звідси й починається есхатологія: людина залишає цей світ напризволяще, а він не може зрозуміти зради. Для єдиної в світі людини немає ані цінностей, ані плину часу: те, що перестає бути, перестає бути й минушим. І він, несміливо виходячи з кабінету до спальні або кухні, несміливо визирав за вікно, аби побачити ілюзію життя, котра – тільки картинка: без пристрасті й спокуси: дощ, якісь люди, безконечно далекі від цього – його й чужого йому світу, який на певний час було подаровано йому: кілька годин так само могли бути кількома роками. Анемічність – здавалося, навіть кров не перестає кружляти організмом тільки з ніяковості, зі здивування, з осягнення непотрібності цього руху – сповнювала його ество і подібним чином забарвлювала стіни, ховалася в затінку речей, в ледве помітних рефлексах на тьмяних палітурках, котрі тепер сплутались з іншими предметами побуту: нічого не можливо впізнати. Ця невпізнаваність потроху сягала й самого його: він розглядав свої руки, ворухив пальцями, і не міг зрозуміти природи речей. Свідомість (інколи йому доводилося натрапляти на сліди та фрагменти думок) належить лише спільноті: мають бути принаймні двоє, в його випадку їх завжди буде не менше трьох, аби можна було на смак відчути різницю, відмінність; зараз же навіть відчуження цього світу від його споглядання не було помітним: чим менше залишалось його, тим більше речей ставало довкола: кімнати множились й мінілись, речі блукали самі по собі; те, що вчора було люстром, втрачало свою здатність відображати, вікно перетворювалося на забиті двері невідомо куди; вогонь і вода – стихії, приручені людством – вже не були тими хатніми створіннями, коті служать нам, не очікуючи жодної вдячності, – але вже не були й собою; те, що сьогодні здавалося горням, ще вчора могло бути книжкою; ножі ховались, цураючись власної природи. Випадковий успіх натрапити на якусь рідкісну річ (ще вчора їх тут було вдосталь) перетворився на те, що не можна було назвати ні рухом, ні нерухомістю.

Ще хвилину (рік?) тому йому здалося б, що весь цей безкінечний чужий дім зривається у повітря, відчайдушно махаючи всіма своїми незліченними крилами-повіками, і печальні очі речей дивляться, як віддаляється певна точка відліку, рахуби від, що слугує одночасно початком часу й відстані. Але тепер все припинило свій плін.

Зрештою тема двійників і двійництва взагалі настільки захопила її, що лягаючи у м'яку і приємну воду, вона ледь не фізично відчувала, як інша її частина, навпаки, відривається від води – і чим глибшим буде її сон, тим повнішим – пробудження того, іншого, що – і це тепер вона розуміла особливо гостро – жило в ній завжди. Але, попри те, що відчуття цього дивовижного зв'язку не зникало, воно й не змінювало своєї суті – кожна половина цілого жила власним життям, не ступаючи на чужу територію; так тінь і світло живуть кожне у своєму світі, як сіамські близнюки, котрі не можуть поглянути одне одному у вічі.

Всі ми час від часу бачимо містичні сни. Дехто просто не прокидається, більшість – забуває раніше, ніж встигає прокинутись, і тільки дехто може пам'ятати декілька днів (не більше!), що розмовляв з Янгелом або Христом, чи був у раю, чи працював Перевізником (тільки знайомі звідти люди час від часу змушують замислитися; найлегше, що можна зробити – списати це на популярне й досі „дежавю”). До неї також приходили уві сні: чоловік або жінка (в темній воді – не розібрати), котрі торкалися теплою рукою її мертвого чола і казали слова ласки, котрі всмоктували смерть у свої рани; на ранок нило тіло від бажання кудись подіти цю силу чи кудись подітися разом із цією силою, і вона

виходила з простирадел мов Афродита з піни, і (чого не бувало раніше), відпускаючи це своє друге обличчя, вкладаючи його, наче машкару, у води глибокого сну – знаючи точно, що ця її „тіньова” посутність спить, наснажуючи її, – вона відчувала себе звільненою від облуди дрібних обмежень, котрі на тіло накладають розмови сторонніх людей про вік. Тепер – і тим більше – з особливим внутрішнім тріпотінням вона ставилась до того, що траплялося побачити – старе фото („ще до того після того як” – читає вона і посміхається), відбиток щоки на подушці, картинку тіла у люстрі, дивуючись із того, що раніше викликало тільки сухі нотатки олівцем НВ, заточеним тільки гострим ножом, власноручно, на маргіналях давно читаних книжок. Вона знала, що лишалася (лишалася *посекундно* – чомусь вона нав’язувала собі такий відлік дива) тією, котрою була вчора і місяць тому – хіба що час невідворотно брав своє у молодості, слугуючи посередником між нею і смертю цього її тіла: вона залишалася – у всіх тих повсюдних слідах вона бачила тільки мовчазну згоду речей з ходом її думок – уже не молодістю, не юністю, принаймні, те, що могло засмутити її – ще вчора: сивина, що десь пробивалася *крізь* волосся, зморшка, що протинала шкіру – тепер тільки дивувало: відтепер вона існувала у своєму тілі як власник, а не гість, і той власник у ній любив її особливо ніжно, любив пестити її, любив її звички і любив задовольняти забаганки. І їй стало зрозуміло, що саме її тіло – то досконала зброя: прокидаючись щонового ранку, вона вже наперед відчувала, як сьогодні наново відкриє себе – і вона відкривалась: як жінка прагнуча воді, потому лего обтершись вона виходила на кухню, де вже все парувало, радісно її вітаючи – і цієї миті вона розуміла, що нового вона може зробити з ним – цим своїм тілом, цим своїм затишним домом, де трагічна думка про помсту, недолуго плекана в маніакальному потуранні убогості, вже віджила своє – натомість (вона вже зрозуміла це) постала нова доба – ера всеохопної гармонії, де їй вдалося компенсувати кожну одну хибу – їй парною, і тільки одна потребувала сатисфакції, гри в задоволення, де їй відводилася найприємніша роль.

І тепер – все мало початись з початку. Схоже вже було з нею – будь-яка людина встигла б уже забути, коли це почалося вперше – але не так, не так, не так.